

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури, спорту і реабілітації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Анатолій ГЛУШКОВЕЦЬКИЙ

29 червня 2026 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА

практики здобувачів вищої освіти факультету фізичної культури,
що навчаються за освітньо-професійною програмою
«Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань А Освіта
спеціальності А7 Фізична культура і спорт
денної та заочної форм здобуття вищої освіти

2026-2027 навчальний рік

Розробники програми: Микола ПРОЗАР, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри спорту і спортивних ігор, доцент, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор
Оксана КОБЕРНИК, заступник директора ДЮСШ № 2 м. Кам'янець-Подільський

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

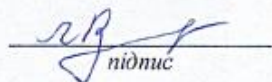
підпис

Іван СТАСЮК

Ухвалено на засіданні кафедри спорту і спортивних ігор

Протокол № 14 від 22 червня 2026 року

Завідувач кафедри спорту і спортивних ігор

підпис

Микола ПРОЗАР

Ухвалено на засіданні ради з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету фізичної культури, спорту і реабілітації

Протокол № 7 від 24 червня 2026 року

Голова РЗН-МРтаЗЯВО факультету фізичної культури, спорту і реабілітації

підпис

Микола ПРОЗАР

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТА, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПОВИННІ БУТИ СФОРМОВАНІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	6
СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	10
БАЗИ ПРАКТИК	11
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК	12
ЗМІСТ ПРАКТИК	17
ФОРМИ МЕТОДИ ТА КРЕТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	22
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	26
АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	27
ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	31
ПОРЯДОК ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	33
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	34

ВСТУП

Пріоритетними завданнями національної системи вищої освіти є: забезпечення умов для опанування системою знань та підготовка молоді до подальшої практичної професійної діяльності, випуск конкурентоспроможних на ринку праці фахівців. Це передбачає виховання у здобувачів вищої освіти під час навчання у закладі вищої освіти незалежних від науково-педагогічного працівника практичних навичок пошуку необхідної інформації, формування високої відповідальності здобувача вищої освіти за результати своєї навчальної, наукової та творчої діяльності. Тренер з обраного виду спорту має бути здатним засвоювати і реалізовувати досягнення світової цивілізації у своїй професійній діяльності, оволодіти сучасною методологією обґрунтування рішень і вибору стратегії діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, особистісних, суспільних, державних та виробничих інтересів, а також уміти пристосовуватись до ринкових відносин на рівні участі в роботі організацій різних форм власності.

Виробнича практика – необхідний етап у підготовці майбутніх фахівців сфери фізичного виховання і спорту. Вона проходить в умовах максимально наближених до справжніх умов майбутньої професійної діяльності. Практика спрямована на закріплення знань теоретичного курсу з дисциплін професійної підготовки та на практичне пізнання закономірностей і принципів професійної діяльності. Практична діяльність спонукає здобувачів вищої освіти шукати питання щодо змісту, методів і форм професійної діяльності в сфері фізичного виховання і спорту, а саме виконання обов'язків тренера з обраного виду спорту та/або викладача закладу вищої освіти.

Метою виробничих практик, що передбачені навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 017 Фізична культура і спорт, є формування загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, закріплення теоретико-методичних знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін професійної підготовки, що були отримані в процесі навчання, формування та розвиток професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах дитячо-юнацької спортивної школи в групах спеціалізованої підготовки та у закладах вищої освіти на посаді науково-педагогічного працівника, оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації фізичного виховання різних вікових категорій.

Практика здобувачів вищої освіти факультету фізичної культури, спорту і реабілітації проводиться на основі Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МО України від 08.04.1993 р. за № 93, листів Міністерства освіти і науки України від 05.12.2003 р. за №14/18.2-2097 «Про фахову (переддипломну) практику студентів вищих педагогічних закладів за місцем майбутнього працевлаштування» та від 07.02.2009 р. за №1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», Закону України «Про вищу освіту», державного стандарту вищої

освіти зазначеної спеціальності, освітньо-професійної програми, навчальних планів та Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), затвердженого вченою радою університету 30 серпня 2021 року (протокол № 10).

МЕТА, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИК, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПОВИННІ БУТИ СФОРМОВАНІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ КОЖНОГО ВИДУ ПРАКТИК

Виробнича практика в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю

Цілі практики полягають у формуванні інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей спеціальності, програмних результатів навчання, реалізації системи здобутих теоретичних знань, практичних умінь та навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків тренера в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю.

Методи навчання.

Словесні, наочні та практичні методи фізичного виховання та спортивної підготовки (розповідь, діалогічний метод, бесіда; програмовий метод, презентація, демонстрація; методи навчання рухових дій загалом та по частинах, змагальний та ігровий методи, метод суворо регламентованої вправи, метод стандартно-повторної вправи, метод перемінної вправи, комбіновані методи, метод моделювання, рольовий метод), вирішення проблемних завдань; інтерактивні методи, технології дистанційного навчання; технології організації та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів.

Завдання практики:

- ознайомити здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі змістом роботи груп спеціалізованої підготовки у позашкільних навчальних закладах спортивного спрямування та в організаціях спортивного профілю;
- розширення уявлення про зміст і характер тренерської діяльності у групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю;
- формування стійких навичок з організації, планування та проведення навчально-тренувального процесу в групах спеціалізованої підготовки, в організаціях спортивного профілю а також контролю за його ефективністю;
- навчання здобувачів вищої освіти передовим методам організації, планування та виховної діяльності тренера, реалізації новітніх підходів упродовж тренувальних процесів;
- навчання здобувачів вищої освіти приймати ефективні рішення проблем, які виникають в ході практичної діяльності.

Керівництво практикою: кафедра спорту і спортивних ігор, кафедра теорії і методики фізичного виховання.

Формування інтегральної компетентності.

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

Формування загальних та спеціальних (фахових, предметних компетентностей).

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 03 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 06 Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК 07 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 08 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) спеціальності.

СК 01 Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК 02 Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проєкти у сфері фізичної культури і спорту.

СК 04 Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК 05 Здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 06 Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК 07 Здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту.

СК 08 Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту.

СК 09 Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

СК 10 Здатність визначати основний фокус та зміст тренування з урахуванням виду спорту, завдань етапу річної та багаторічної підготовки, індивідуальних можливостей спортсменів.

СК 11 Здатність керувати власним фізичним і психічним станом з метою підвищення результативності тренерської діяльності.

Програмні результати навчання.

ПРН 02 Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби.

ПРН 03 Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 08 Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів.

ПРН 10 Планувати тренувальний процес кваліфікованих спортсменів та реалізовувати його з використанням новітніх підходів, засобів та методів спортивного тренування.

Виробнича педагогічна асистентська практика

Цілі практики полягають у формуванні інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних компетентностей) спеціальності, готовності здобувачів вищої освіти ОС «магістр» до якісного виконання системи функціональних обов'язків науково-педагогічного працівника, серед яких: організація освітнього процесу, проведення методичної, науково-дослідної та виховної роботи; практичне застосування поглиблених фундаментальних знань з обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки, набутих під час навчання, розвиток уміння самостійно розв'язувати навчально-виховні завдання; стимулювання потреби постійно підвищувати свою професійну майстерність, подальше програмування стратегії саморозвитку і самовдосконалення у закладі вищої освіти.

Методи навчання.

У процесі «Виробничої педагогічної асистентської практики» використовуються наступні методи навчання:

- проблемно-пошуковий, частково пошуковий (евристичний);
- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності, контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальною діяльністю;
- пояснення, бесіда, дискусія;
- наочні (ілюстрування навчального матеріалу із використанням мультимедійних засобів);
- інтерактивні методи, проблемні ситуації;
- методи дистанційного навчання;
- методи моделювання: розробка структур навчального, тренувального заняття, підготовка позанавчальних заходів;
- розробка навчально-методичного забезпечення.

Завдання практики:

- застосування у практичній діяльності науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти фахових знань;
- розробка та викладання спеціалізованих освітніх компонентів у закладі вищої освіти;
- пошук, обробка та практичне застосування інноваційних форм та методів організації навчально-тренувального процесу здобувачів вищої освіти;
- формування особистісних рис, соціально та професійно значущих якостей, світоглядної та громадянської позиції;
- знаходити ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби;

- розвиток умінь аналізувати та оцінювати свою діяльність, а також корегувати її на основі рефлексії, піклуватися про професійне самовдосконалення та саморозвиток;

- поглиблення розуміння принципів організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Керівництво практикою: кафедра спорту і спортивних ігор, кафедра теорії і методики фізичного виховання, кафедра педагогіки та менеджменту освіти, кафедра психології освіти.

Формування інтегральної компетентності.

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

Формування загальних та спеціальних (фахових, предметних компетентностей).

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 03 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 06 Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 07 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 08 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) спеціальності.

СК 01 Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК 02 Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту.

СК 03 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК 04 Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК 05 Здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 06 Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК 08 Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту.

СК 09 Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

СК 10 Здатність визначати основний фокус та зміст тренування з урахуванням виду спорту, завдань етапу річної та багаторічної підготовки, індивідуальних можливостей спортсменів.

СК 11 Здатність керувати власним фізичним і психічним станом з метою підвищення результативності тренерської діяльності.

Програмні результати навчання.

ПРН 02 Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби.

ПРН 03 Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 05 Розробляти і викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

ПРН 08 Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів.

ПРН 10 Планувати тренувальний процес кваліфікованих спортсменів та реалізовувати його з використанням новітніх підходів, засобів та методів спортивного тренування.

СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Для здобувачів вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А7 Фізична культура і спорт освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форм здобуття вищої освіти організовується і проводяться наступні практики:

- виробнича практика в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю (1 курс, 2 семестр, 3 тижні, 4,5 кредити ЄКТС, що складає 135 годин, диференційований залік);

- виробнича педагогічна асистентська практика (2 курс, 3 семестр, 4 тижні, 6 кредитів ЄКТС, що складає 180 годин, диференційований залік).

БАЗИ ПРАКТИК

Практика студентів факультету фізичної культури, спорту і реабілітації проводиться на таких базах:

- *виробнича практика в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю:* позашкільних навчальних закладах (дитячі юнацькі спортивні школи (далі – ДЮСШ), спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, школи вищої спортивної майстерності, їх філії, організації спортивного профілю тощо.

- *виробнича педагогічна асистентська практика:* кафедрах факультету фізичної культури, спорту і реабілітації Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (кафедра спорту і спортивних ігор, кафедра теорії і методики фізичного виховання), ЗВО I-IV рівнів акредитації, що відповідають вимогам та забезпечують виконання робочих програм практик.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (факультет фізичної культури, спорту і реабілітації) щорічно укладає угоди із базами практик про проходження практики здобувачами вищої освіти.

Бази практик мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю;

- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);

- можливість працевлаштування випускників Університету.

У разі підготовки фахівців за цільовими договорами базами практики здобувачів вищої освіти є організації, установи. Для яких здійснюється така підготовка. Якщо в договорі на підготовку фахівця обумовлено місце проведення практики, окремі договори не укладають.

Базами практики можуть бути визначені вищезазначені заклади, що знаходяться у м. Кам'янець-Подільський та населених пунктах Хмельницької й інших областей України, незалежно від їх організаційно-правових форм власності, при умові їх належного кадрового, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Здобувачі вищої освіти факультету фізичної культури, спорту і реабілітації можуть самостійно обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання лише при умові погодження всіх питань з керівництвом факультету й університету та керівництвом бази практики.

Тривалість дії договорів узгоджують договірні сторони. Вона може бути визначена на період конкретного виду практики або на термін до п'яти років.

Укладання договорів з базами практик завершують за 10 календарних днів до початку практики.

У разі проведення практики на кафедрах факультету фізичної культури, спорту і реабілітації договори не укладають.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Відповідальність за організацію і проведення практик на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації покладається на керівництво університету, керівництво факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, керівників практик від кафедр факультету фізичної культури, спорту і реабілітації та університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює перший проректор університету та керівник практики університету. Загальне керівництво практикою здійснює навчальний відділ університету. Безпосереднє організаційне та навчально-методичне керівництво практиками і виконання програм забезпечують кафедри спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання, педагогіки та управління навчальним закладом, кафедра психології освіти.

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практик на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації є:

- організація роботи згідно змісту Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція);
- розробка робочих програм практик здобувачів вищої освіти, підготовка яких здійснюється за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт;
- визначення та моніторинг баз практики;
- розподіл студентів за базами практики;
- укладання договорів про проведення практики між університетом та базою практики згідно вимог;
- при потребі, складання кошторису-калькуляції щодо витрат на проведення практики студентів;
- призначення керівників практики від кафедр факультету фізичної культури, спорту і реабілітації та кафедр університету;
- укладання угоди між університетом та базою практики;
- складання тематики індивідуальних завдань на практику;
- визначення, розробка та підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики.

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики є Наскрізна програма практики.

На початку практики здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з охорони праці та техніки безпеки, ознайомлюються з правилами внутрішнього розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. При зарахуванні здобувачів вищої освіти на штатні посади на час проходження практики на них розповсюджуються законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства. На студентів, не зарахованих на штатні посади, також розповсюджуються правила внутрішнього розпорядку підприємства.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України, який визначає засади і

гарантії здійснення студентами права розпоряджатися своїми здібностями до праці. КЗпП регулює трудові відносини всіх працівників з метою зростання якості роботи, продуктивності праці, підвищення ефективності виробництва, зміцненню трудової дисципліни і визначає високий рівень умов праці та всебічну охорону трудових прав студента-практиканта.

Наказом ректора університету про проведення практики здобувачів вищої освіти визначається: місце та терміни проведення практики; склад студентських груп; склад керівників практики від кафедр факультету та кафедр університету, відповідальний керівник за організацію практики та оформлення підсумкового звіту за її результатами; посадова особа, на яку покладено загальну організацію практики та контроль за її проведенням (перший проректор, керівник практики університету, декан факультету).

Навчальний відділ університету, завідувач практики університету проводить таку роботу щодо організації і проведення практик на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації:

- укладає договори з підприємствами (організаціями, установами) за вибором студентів;
- затверджує вид і терміни проведення практики, кількість студентів-практикантів, обов'язки ЗВО і бази практики щодо організації і проведення практики;
- готує проекти наказів і рішень з питань практики;
- уточнює з базами практики умови проведення практики;
- надає кафедрам факультету фізичної культури, спорту і реабілітації та університету інформацію щодо наявності місць практики згідно з укладеними договорами;
- здійснює контроль за проведенням практики, аналізує та узагальнює її результати;
- здійснює через бухгалтерію університету розрахунок з базами практики за рахунками згідно з укладеними договорами;
- забезпечує кафедри необхідною документацією з питань практики;
- здійснює контроль за розробкою робочих програм практики;
- аналізує звіти кафедр за результатами практики та готує підсумкову довідку про її проведення.

Безпосереднє організаційне та навчально-методичне керівництво практикою студентів факультету фізичної культури, спорту і реабілітації забезпечують кафедри факультету, які здійснюють наступні заходи:

- розробляють робочі програми практик та силабуси і при необхідності доопрацьовують та пере затверджують щороку;
- визначають бази практик, узгоджують з ними кількість студентів, що приймаються на практику, готують відповідні матеріали, які подають до навчального відділу, керівнику практики університету для укладання договорів;
- складають графіки розподілу студентів за базами практики, які до початку практики подаються до навчально-методичного відділу, керівнику практики університету;
- призначають керівників практики та організовують їх для перевірки

готовності до прийому студентів та ознайомлення керівників баз з програмами практики;

- розробляють тематику індивідуальних завдань на період проведення практики;

- організовують проведення зборів студентів з питань практики за участю керівників практики;

- здійснюють керівництво і контроль за проведенням практики;

- повідомляють студентів про систему звітності з практики, яка затверджена кафедрою, наприклад: подання письмового звіту, виконання кваліфікаційної роботи, вигляду оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовка доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- обговорюють підсумки та аналізують виконання програм практики на засіданнях кафедр і ради факультету;

- подають до деканату, навчального відділу, керівнику практики університету звіти про проведення практики з пропозиціями щодо удосконалення її організації.

Відповідальним за організацію і проведення практики на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації є факультетський керівник практики, який:

- здійснює керівництво організаційним та навчально-методичним забезпеченням практики на факультеті;

- інформує студентів про місце, терміни проведення практики та форми звітування;

- здійснює контроль за організацією та проведенням практики кафедрами факультету, виконанням робочої програми практики, своєчасним складанням заліків і звітної документації за підсумками практики;

- заслуховує звіти кафедр про проведення практики на раді факультету.

- контролює готовність баз практики та проводить, при необхідності, до прибуття студентів-практикантів підготовчі заходи;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику: інструктаж про порядок проходження практики, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, повідомлення, угоди, щоденники, програми, календарний план, індивідуальні завдання, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо), перелік яких встановлює заклад вищої освіти;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з робочою програмою;

- контролює забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;

- у складі комісії приймає заліки з практики;

- подає керівнику практики університету письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

Викладач-керівник практики від кафедри факультету:

- розробляє тематику індивідуальних завдань, яка враховує передбачувані теми наукових робіт (проектів);
- узгоджує з керівником практики від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей місця практики;
- бере участь у розподілі студентів за місцями практики;
- відслідковує своєчасне прибуття студентів до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- надає методичну допомогу студентам під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів до випускної роботи;
- бере участь у захисті звітів студентів про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики студентів разом із керівниками практики від кафедр університету;
- забезпечує здачу студентом звітних матеріалів практики на кафедру спорту і спортивних ігор.

Обов'язки керівників практики, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах угоди на проведення практики.

Керівник практики від бази практики:

- прийняти студентів університету на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність	Курс, група	Вид практики	Кількість студентів	Строки проведення	
					Початок	Закінчення

- призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою;
- створити необхідні умови для виконання студентами програми практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності;
- забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці;
- проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів та форм праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників;
- надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики;
- забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів;
- після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в якій відобразити рівень підготовленого ним звіту;

За наявності вакантних місць студенти можуть бути зараховані на штатні посади, якщо робота на них відповідає вимогам програми практики. При цьому не менше 50 % часу відводиться на загальнопрофесійну підготовку за програмою практики.

Студенти факультету фізичної культури, спорту і реабілітації при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики отримати від керівника практики факультету фізичної культури, спорту і реабілітації підписану ректором угоду, направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;

- суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

Для студентів, які навчаються на заочній формі здобуття вищої освіти, передбачається проведення практик, як і студентами денної форми, незалежно від їх можливої фахової професійної діяльності.

До керівництва практикою студентів факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, спорту і реабілітації залучаються викладачі фахових кафедр факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, які мають стаж роботи не менше 3 років у відповідних навчальних закладах (ДЮСШ тощо) або не менше 5 років у ЗВО.

Бази практик, в особі їх керівників, разом з керівництвом Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів вищої освіти факультету фізичної культури, спорту і реабілітації.

ЗМІСТ ПРАКТИК

Виробнича практика в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю

Очікувані результати виробничої практики: здобувачі вищої освіти після проходження практики мають **знати**:

- основні положення сучасної теорії та методики підготовки спортивної діяльності та підготовки спортсменів;
- мету, завдання, принципи, засоби, методи навчання і тренування з обраного виду спорту;
- суть та зміст структури підготовки до змагань з урахуванням закономірностей періодизації спортивного тренування;
- методики набору і відбору перспективних спортсменів;
- організацію та проведення змагань з обраного виду спорту;
- матеріально-технічне забезпечення тренувального процесу та змагань.

По завершенні терміну проходження практики здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- ефективно використовувати основні положення загальної теорії та методики підготовки спортсменів в олімпійському та неолімпійському спорті;
- здійснювати навчально-виховний процес в обраному виді спорту з урахуванням вимог сучасних науково-методичних концепцій програмування, контролю та управління процесом підготовки спортсменів високого класу;
- застосовувати основні положення теорії спорту для розв'язання завдань набору та відбору спортсменів;
- організовувати та проводити змагання з обраного виду спорту, виконувати функції судді та представника команди, дотримуватись правил техніки безпеки, страхування, експлуатації спортивного інвентарю та спортивних споруд.

Засоби діагностики результатів навчання: проведення навчально-тренувальних занять в ДЮСШ в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю, оформлення звітної документації.

Послідовність видів робіт під час проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю:

1-й тиждень

1. Взяти участь у настановній конференції закладу вищої освіти.
2. Ознайомитися зі структурою, змістом та методами роботи спортивної організації – об'єкта практики.
3. Ознайомитися з роботою спортивної секції об'єкта практики та напрямками діяльності тренера.
4. Ознайомитися з контингентом навчально-тренувальної груп спеціалізованої підготовки чи в організації спортивного профілю.
5. Переглянути не менше трьох-чотирьох навчально-тренувальних занять.

6. Ознайомитися з програмою для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ для груп спеціалізованої підготовки.

7. Взяти участь у проведенні навчально-тренувальних занять як асистент тренера.

8. Ознайомитися з методичною і науково-дослідною роботою тренера на об'єкті практики.

9. Ознайомитися з організацією і проведенням спортивних змагань.

10. Ознайомитися з особливостями проведення занять з групами різного віку і статі.

11. Ознайомитися зі змістом роботи тренерської ради і суддівської колегії спортивної організації – об'єкта практики.

12. Приступити до самостійного проведення навчально-тренувальних занять з учнями групи спеціалізованої підготовки чи в організації спортивного профілю.

13. Розпочати проведення науково-дослідної роботи в закріпленій групі.

14. Взяти участь у підготовці та проведенні спортивного вечора чи показових виступів.

15. Ознайомитися з порядком придбання, видачі та списання спортивного одягу, інвентарю та обладнання.

2-й тиждень

1. Ознайомитися з діяльністю тренера по підготовці і проведенню семінарів з підготовки громадських інструкторів, суддів з виду спорту.

2. Ознайомитися з методиками проведення педагогічного контролю тренувального процесу в групі спеціалізованої підготовки чи в організації спортивного профілю.

3. Провести необхідні дослідження (тестування) в групі для визначення рівня підготовленості учнів, можливо, за темою своєї кваліфікаційної роботи.

4. Провести аналіз щоденників тренування учнів і порівняти їх дані з модельними показниками обсягів тренувального процесу аналогічного контингенту.

5. Засвоїти обов'язки і права представника команди на змаганнях, тренера команди, суддівського персоналу відповідно до правил змагань з обраного виду спорту.

6. Засвоїти особливості організації і проведення тренувального процесу з дітьми, підлітками та юнаками.

7. Засвоїти методику оформлення основної документації спортивних змагань з виду спорту, а саме: заявки, картки спортсмена, протоколу змагань, звіту про проведення змагань.

8. Засвоїти методику складання документації планування і обліку навчально-тренувального процесу в ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ, Центрах олімпійської підготовки та в організаціях спортивного профілю.

9. Допомогати тренеру в прийомі контрольних нормативів в учнів груп спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю

10. Вдосконалювати знання з методики навчання та тренування дітей, підлітків, юнаків і дівчат на об'єкті практики.

3-й тиждень

1. Ознайомитися з документацією, технологією підготовки та проведенням навчально-тренувальних зборів.
2. Взяти участь в оформленні стендів, фотостендів, плакатів про події практики.
3. Ознайомитися з документацією щодо оформлення спортивних розрядів і звань.
4. Провести тестування (разом з лікарем) щодо визначення рівня функціональної підготовленості учнів групи спеціалізованої підготовки чи в організації в організаціях спортивного профілю.
5. Продовжити проведення науково-дослідної роботи у групі згідно з планом написання кваліфікаційної роботи.
6. Ознайомитися з нормативними показниками забезпечення харчуванням на зборах, добових у відрядженнях, вартості проїзду та порядком оформлення відповідної документації та звітів.
7. Ознайомитися з порядком оформлення угод на оренду спортивної бази для проведення навчально-тренувальних зборів чи спортивних змагань.
8. Ознайомитися з методикою складання регламентуючої документації щодо підготовки та проведення спортивних змагань з виду спорту.
9. Провести контрольне навчально-тренувальне заняття.
10. Зробити педагогічний аналіз контрольного заняття, проведеного членом бригади.
11. Закінчити оформлення звітної документації з практики.
12. Взяти участь у спортивному вечорі для дітей та їх батьків, підготовленому студентами-практикантами. Підготуватись до виступу на підсумковій конференції з практики.

Виробнича педагогічна асистентська практика

Очікувані результати виробничої практики: здобувачі вищої освіти після проходження практики мають **знати:**

- методику організації та проведення навчального процесу у закладах вищої освіти;
- методичні особливості здійснення аналізу та самоаналізу проведених навчальних занять;
- психолого-педагогічні аспекти роботи зі здобувачами вищої освіти під час проведення освітньої діяльності;
- особливості ведення супровідної документації з усіх видів роботи науково-педагогічного працівника у закладі вищої освіти.

По завершенні терміну проходження практики здобувачі вищої освіти повинні **вміти:**

- проводити семінарські, лабораторні та практичні заняття з використанням сучасних методів та технологій навчання у закладі вищої освіти;
- закріплювати, поглиблювати та узагальнювати психолого-педагогічні, методичні знання в процесі їх використання для вирішення конкретних

навчальних завдань;

- формувати і розвивати професійні навички і вміння;
- формувати і розвивати навички творчого педагогічного пошуку, виробляти дослідницький підхід до викладацької діяльності;
- сформував досвід самостійного і творчого аналізу та оцінки педагогічних явищ і ситуацій у практиці роботи ЗВО;
- набути вмінь теоретичного проектування та практичного конструювання навчально-виховного процесу, спрямованого на розвиток особистості здобувачів вищої освіти та їх творчу самореалізацію;
- володіти умінням професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією.

Засоби діагностики результатів навчання: проведення навчальних та навчально-тренувальних занять в академічних групах та групах підвищення спортивної майстерності, оформлення звітної документації.

Послідовність видів робіт під час проходження виробничої педагогічної асистентської практики:

1-й тиждень

1. Взяти участь у настановній конференції закладу вищої освіти.
2. Ознайомитися зі специфікою роботи кафедр факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, структурою, змістом та методами роботи науково-педагогічного працівника, за яким закріплений студент.
3. Ознайомитися з академічною групою та куратором цієї групи, за якою закріплений студент. Вивчити контингент цієї групи та провести ознайомлювальну бесіду зі студентами та куратором. Крім того вивчити специфіку роботи в групі СПВ/ПСМ, за якою також буде закріплений студент.
4. Детально розглянути методичне забезпечення дисциплін, з яких будуть проводитись навчальні та тренувальні заняття.
5. Переглянути декілька навчальних та тренувальних занять. Проаналізувати методику науково-педагогічних працівників. Обговорити з ними особливості проведення занять.
6. Взяти участь у проведенні навчальних та навчально-тренувальних занять як асистент викладача та тренера.
7. Ознайомитися з іншими видами роботи науково-педагогічного працівника.
8. Здійснити підготовку до самостійного проведення навчальних та навчально-тренувальних занять у закладі вищої освіти. Детально опрацювати плани-конспекти із керівником практики.

2-й тиждень

1. Приступити до самостійного проведення навчально-тренувальних занять. Здійснювати детальний самоаналіз виконаної роботи та обговорити його результати.
2. Розпочати проведення науково-дослідної роботи в академічній групі.
3. Взяти участь у підготовці та проведенні спортивного заходу чи показових виступів.

4. Ознайомитися з діяльністю тренера по підготовці і проведенню семінарів з підготовки громадських інструкторів, суддів з виду спорту.

5. Ознайомитися з методиками проведення педагогічного контролю тренувального процесу в групі СПВ/ПСМ.

6. Готувати плани-конспекти занять, опрацьовувати навчально-методичну літературу, здійснювати підготовку проєктів для успішного виконання індивідуальних завдань.

7. Ознайомитися та засвоїти методику оформлення основної документації спортивних змагань з виду спорту, а саме: заявки, картки спортсмена, протоколи змагань, звіти про проведення змагань.

8. Засвоїти методику складання документації планування і обліку навчального процесу в закладі вищої освіти.

9. Взяти участь у засіданнях кафедри, наукового семінару, методичного семінару, наукового студентського гуртка.

3-й тиждень

1. Здійснювати контроль за успішністю, проводити консультації, виховні бесіди.

2. Проводити навчальні та навчально-тренувальні заняття відповідно до розкладу, здійснювати їх аналіз.

3. Допомогати тренеру в прийомі контрольних нормативів в студентів груп СПВ/ПСМ.

4. Вдосконалювати знання з методики навчання та тренування здобувачів вищої освіти на об'єкті практики.

5. Виконати завдання з психології та педагогіки.

6. Виконувати роботу відповідно до індивідуального графіку проходження практики.

4-й тиждень

1. Відвідування занять науково-педагогічних працівників університету та одногрупників, аналіз їх методики проведення.

2. Розробка та проведення контрольних робіт, тестових та ситуаційних завдань.

3. Надання кафедрі допомоги в удосконаленні навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів.

4. Підготовка матеріалів та проведення педагогічної діагностики рівня розвитку колективу. Виконання індивідуального завдання.

5. Проведення контрольного навчального заняття.

6. Оформлення звітної документації. Підбиття підсумків.

ФОРМИ МЕТОДИ ТА КРЕТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Виробнича практика в ДЮСШ в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю

Форми та методи оцінювання

Поточне та контрольне оцінювання практичної діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт ОС «магістр» здійснюється із використанням таких форм та методів:

- характеристика керівника практики від бази практики (у щоденнику практики);
- оцінка звіту керівником від кафедр: спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання (паперовий варіант звіту здається на перевірку керівнику під час очного/дистанційного навчання та електронний варіант звіту завантажується у систему MOODLE);
- оцінювання керівником практики від бази практики проведення здобувачем навчально-тренувальних занять в групах початкової підготовки (зазначення оцінки в характеристиці або відгуку у щоденнику практики);
- оцінка звітної документації практикантів, яка входить в обов'язковий перелік, передбачений робочою програмою (уся звітна документація формується в окрему папку та здається на перевірку керівнику (очне навчання) або ж завантажується у систему MOODLE для перевірки керівником під час дистанційного навчання);
- оцінка виконання індивідуального завдання із запропонованого переліку (здається безпосередньо керівнику практики від кафедри або ж завантажується у систему MOODLE під час дистанційного навчання; результати індивідуального завдання здобувач має продемонструвати у вигляді презентації під час звітної конференції);
- аналіз контрольних заходів (індивідуальне обговорення керівника зі здобувачем методики проведення тренувального заняття із виду спорту, на яке був запрошений керівник практики від університету);
- оцінка захисту результатів практики та аналіз рекомендацій здобувачів вищої освіти стосовно покращення якості практичної підготовки (обґрунтована доповідь здобувача вищої освіти);
- диференційований залік.

Критерії оцінювання

Практична діяльність здобувачів вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт під час проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю оцінюється наступним чином:

ЗМ 1. Організаційно-теоретична підготовка – 40 балів.

Поточна робота – 24 бали.

1. Характеристика об'єкта практики і напрямки діяльності тренера.
2. Представницька і суддівська діяльність.
3. Адміністративно-господарська діяльність тренера.
4. Методична і науково-дослідницька діяльність тренера.
5. Участь в настановній конференції університету та методичних заняттях бригади практикантів.
6. Планування і підготовка звітної документації.
7. Захист практики.
8. Участь у підсумковій конференції.

Контроль – 16 балів (на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації із врахування кафедри, за якою прикріплений студент).

Наявність та якість підготовки документів за вказаними видами робіт, ведення щоденника практиканта та підготовка звітної документації.

ЗМ 2. Практична підготовка – 60 балів.

Поточна робота – 36 балів.

1. Ознайомлення з видами діяльності тренера на об'єкті практики.
2. Організація навчально-тренувального процесу і практичне проведення занять.

3. Виховна робота.

4. Проведення змагань.

5. Суддівство змагань.

6. Представництво на змаганнях

7. Методична і науково-дослідна робота.

8. Участь в роботі семінарів з підготовки суддів з виду спорту

Контроль – 24 бали.

Проведення контрольного тренувального заняття – 12 балів.

Суддівство змагань – 6 балів.

Виховний захід – 6 балів.

Оцінки студентам виставляє комісія за підсумками практики. Диференційована оцінка з практики відповідає загальноприйнятим у вищій школі критеріям.

Результати рейтингової оцінки практики студента

Види робіт	Загальна кількість балів	Поточна робота			Контрольна робота		Загальна сума балів, отриманих студентом за види робіт	За шкалою (ESTS)
		Бали за поточну роботу	Середня 12-бальна оцінка за	Всього балів за поточну	Контрольні форми	Всього балів за контрольний захід		
ЗМ 1 Організаційно-теоретична підготовка	40 балів	24 балів			16 балів			
ЗМ 2 Практична підготовка	60 балів	36 балів			24 бали			
Разом	100 балів							

Виробнича педагогічна асистентська практика

Форми та методи оцінювання

Поточне та контрольне оцінювання практичної діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт ОС «магістр» здійснюється із використанням таких форм та методів:

- характеристика керівника практики від бази практики (у щоденнику практики);
- оцінка звіту керівниками від кафедр: спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання, психології освіти, педагогіки та менеджменту освіти (паперовий варіант звіту здається на перевірку керівнику під час очного/дистанційного навчання та електронний варіант звіту завантажується у систему MOODLE);
- оцінювання керівниками практики від бази практики проведення здобувачем навчальних та тренувальних занять в академічних групах та групах СПВ/ПСМ (зазначення оцінки в характеристиці або відгуку у щоденнику практики);
- оцінка звітної документації практикантів, яка входить в обов'язковий перелік, передбачений робочою програмою (уся звітна документація формується в окрему папку та здається на перевірку керівнику (очне навчання) або ж завантажується у систему MOODLE для перевірки керівниками під час дистанційного навчання);
- оцінка виконання індивідуального завдання із запропонованого переліку (здається безпосередньо керівнику практики від кафедри або ж завантажується у систему MOODLE під час дистанційного навчання; результати індивідуального завдання здобувач має продемонструвати у вигляді презентації під час звітної конференції);
- аналіз контрольних заходів (індивідуальне обговорення керівника зі здобувачем методики проведення навчального та тренувального заняття із виду спорту, на які був запрошений керівник практики);
- оцінка захисту результатів практики та аналіз рекомендацій здобувачів вищої освіти стосовно покращення якості практичної підготовки (обґрунтована доповідь здобувача вищої освіти);
- диференційований залік.

Критерії оцінювання

Практична діяльність здобувачів вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт під час проходження виробничої педагогічної асистентської практики оцінюється наступним чином:

ЗМ 1. Навчально-методична робота – 60 балів.

Поточна робота – 50 балів.

1. Організаційна робота.
2. Проведення навчальних та тренувальних занять.
3. Аналіз проведення власних занять.
4. Виконання індивідуальних завдань.

5. Планування і підготовка звітної документації.

6. Захист практики.

7. Участь у підсумковій конференції

Контроль – 10 балів (на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації із врахування кафедри, за якою прикріплений студент).

1. Проведення контрольних заходів, здача звітної документації.

ЗМ 2. Виховна робота – 20 балів.

Поточна робота – 10 балів.

1. Проведення виховного заходу.

2. Аналіз проведеного виховного заходу.

3. Аналіз проведеного навчального заняття в академічній групі.

Контроль – 10 балів.

1. Оформлення та здача звітної документації.

ЗМ 3. Науково-дослідна робота – 20 балів.

Поточна робота – 10 балів.

1. Проведення дослідження з психології.

2. Опрацювання даних та написання аналізу.

Контроль – 10 балів.

1. Оформлення та здача звітної документації.

Результати рейтингової оцінки практики здобувачів вищої освіти

Види робіт	Загальна кількість балів	Поточна робота			Контрольна робота		Загальна сума балів, отриманих магістрантом за види робіт	За шкалою (ESTS)
		Бали за поточну роботу	Середня 12-бальна оцінка за поточну роботу	Всього балів за поточну роботу	Контрольні форми	Всього балів за контрольний захід		
Навчально-методична робота	60 балів	50 балів			10 балів			
Вихована робота	20 балів	10 балів			10 балів			
Науково-дослідна робота	20 балів	10 балів			10 балів			
Разом	100 балів							

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Перелік індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня для проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та в організаціях спортивного профілю

1. Проведення бесід, диспутів, обговорення спортивних статей і книг.
2. Зустрічі з видатними спортсменами, ветеранами спорту.
3. Підготовка планів диспутів і організація культурного дозвілля.
4. Аналіз науково-методичних джерел з питань організації, змісту та управління навчально-тренувальним процесом і тренерською діяльністю.
5. Групове дослідження з виду спорту, з якого спеціалізуються студенти, на прикладі проходження практики в конкретній групі підготовки.
6. Формування індивідуальних і групових планів та моделей змагальної діяльності або окремих її елементів.
7. Випуск фотомонтажів, листівок, стендів, інших агітаційних посібників на об'єкті практики.
8. Теоретичне дослідження проблем у сфері діяльності та шляхи їх вирішення (на прикладі ДЮСШ, в якому проходила практика).
9. Схематичний аналіз новітніх підходів до організації тренувального процесу (презентація).

Перелік індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня для проходження виробничої педагогічної асистентської практики

1. Підготовка матеріалів та проведення педагогічної діагностики рівня розвитку колективу.
2. Створити проєкт на тему удосконалення системи освіти. Сформулювати виховні цілі, завдання, зміст та очікувані результати проєкту.
3. Спланувати дослідницьку діяльність студентів у проєкті.
4. Розробити нові критерії оцінювання роботи студента під час навчання.
5. Підготувати інформаційні матеріали для супроводу й підтримки наукової діяльності здобувачів вищої освіти.
6. Розробити методичне забезпечення (скорочений варіант) для освітнього компоненту, яку забезпечував здобувач вищої освіти під час проходження практики.
7. Розробити міні-проєкт на тему удосконалення дистанційної освіти.
8. Створити презентацію та записати онлайн лекцію з академічною групою, до якої прикріплений практикант.

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ВСІХ ВИДІВ ПРАКТИК

Відповідно до освітньо-професійної програми «Тренер з видів спорту», проходження усіх видів виробничих практик здобувачами вищої освіти зумовлює набуття наступних компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

загальні компетентності:

- ЗК 01 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (здобувачі вищої освіти під час проходження практики працюють в максимально наближених умовах до майбутньої професійної дійсності, тому і розуміють відповідальність своїх дій та свідомість прийняття рішень);

- ЗК 03 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (процес адаптації студента-практиканта до нових умов під час проходження виробничої практики в дитячій юнацькій спортивній школі в групах спеціалізованої підготовки та виробничої педагогічної асистентської практики триває декілька днів і спрямований на знайомство з базою практики, педагогічним колективом та навчально-тренувальною групою. Для правильної організації навчально-тренувального процесу здобувачі вищої освіти вивчають особливості роботи у закріпленій групі та стиль роботи професійних тренерів баз практики);

- ЗК 04 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (здобувачі вищої освіти, які проходять практику вміють виявляти проблеми чи помилки під час організації навчального та тренувального процесів, шукають шляхи їх вирішення та вдосконалення професійної діяльності);

- ЗК 05 Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (студент-практикант готовий до самостійного впровадження у навчально-тренувальний процес нових ідей, проявляє креативність під час проведення різноманітних заходів не лише спортивного характеру, але й заходів спрямованих на об'єднання колективу);

- ЗК 06 Здатність розробляти проекти та управляти ними (здобувачі вищої освіти виконують індивідуальні завдання, які передбачають створення схем, проєктів, планів, реалізують їх під час проходження практики, крім того здійснюють наукові дослідження в межах написання кваліфікаційної роботи);

- ЗК 07 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (мотивація є найважливішим чинником у спорті, тому магістр фізичної культури і спорту повинен докладати максимальні зусилля, щоб мотивувати учнів/студентів до досягнення високих цілей, до розв'язування складних завдань та злагодженої співпраці в команді заради спільної мети);

- ЗК 08 Здатність працювати в міжнародному контексті (проходження практики на будь-яких базах України включає можливість співпраці з

фахівцями різного рівня, зокрема з тими, у кого є досвід професійної діяльності у міжнародному напрямку).

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) спеціальності.

- СК 01 Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень (сучасний фахівець у сфері фізичної культури і спорту це не просто тренер, а фахівець який із розумінням усієї глибини проблем у сфері, у першу чергу, критично ставиться до себе, своєї діяльності, крім того, використовуючи сучасні методи дослідження, у змозі зробити певні висновки, узагальнення, висунути гіпотезу дослідження та свої результати дослідження реалізувати у практичній діяльності);

- СК 02 Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту (враховуючи те, що суспільні запити зростають швидше ніж розвивається система освіти, завданням практиканта є – пошук проблем у сфері діяльності, які блокують розвиток та не дають результатів, створення та реалізація власних ідей, проектів, які б моделювали систему сучасної освіти у напрямку розвитку та інновацій);

- СК 03 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти (не зважаючи на те, що за освітньо-професійною програмою «Тренер з видів спорту» здобувачі вищої освіти не отримують кваліфікацію викладача, вони мають право здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладі вищої освіти, цьому сприятиме проходження виробничої асистентської практики, саме ця практика надасть впевненість у своїх силах, надасть певний досвід у проведенні лекційних та практичних занять у закладі вищої освіти);

- СК 04 Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів (здобувачі вищої освіти під час проходження практики виробляють уміння справлятися із складними ситуаціями, які виникають в ході професійної діяльності, самостійно здійснюють пошук нових підходів та реалізують їх);

- СК 05 Здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності (професійна діяльність тренера передбачає не лише наявність фахових здібностей та умінь, але і загальних соціальних можливостей, які допомагають вирішити проблеми в межах етичних норм. Здобувачі вищої освіти вчаться діяти в умовах незнайомих для них досі, приймати спонтанні рішення, які б сприяли ефективному досягненню результатів);

- СК 06 Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту (безперервна самоосвіта та професійне самовдосконалення – є основними елементами моделі тренера з видів спорту за освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр». Відповідно і практична підготовка студентів спрямована на появі бажання вдосконалювати свої фахові можливості та уміння; виконання творчих та індивідуальних завдань сприятиме

подальшому успішному саморозвитку фахівців у сфері фізичної культури та спорту. Крім того, проведення виховної роботи під час практик, спілкування з фахівцями, обмін досвідом сприятимуть розвитку особистісних якостей і самого здобувача вищої освіти);

- СК 08 Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту (маючи високий рівень теоретичної підготовки (вивчення освітніх компонентів професійної підготовки, написання дипломної роботи, написання статей, участь у конференціях), здобувачі вищої освіти під час проходження практики можуть реалізовувати теоретичні положення та здійснювати порівняння уже діючої системи тренувального процесу та результатів нових елементів цієї системи. Це дає можливість пересвідчитись у власних можливостях як в ролі науковця, так і в ролі тренера з видів спорту);

- СК 09 Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання (Під час проходження практики здобувачі вищої освіти потрапляють в середовище, де вони відчують себе в ролі фахівця, який повинен поводити себе гідно на рівні вже сформованих досвідчених професіоналів. Важливим є розуміння відповідальності та сприйняття себе як тренера, який формує у собі професійну етику під час практичного впровадження результатів теоретичного навчання);

- СК 10 Здатність визначати основний фокус та зміст тренування з урахуванням виду спорту, завдань етапу річної та багаторічної підготовки, індивідуальних можливостей спортсменів (вміле планування навчально-тренувального процесу невід'ємна частина професійної діяльності сучасного педагога-тренера. Під час практичної підготовки здобувачі вищої освіти оволодівають не лише теоретичними знаннями, але й практичними вміннями та навичками у плануванні багаторічної підготовки в обраному виді спорту. В змозі внести певні корективи (за необхідності) у процес тренування, мікро-, мезо- та макроцикли тренування);

СК 11 Здатність керувати власним фізичним і психічним станом з метою підвищення результативності тренерської діяльності (процес вдосконалення своєї професійної майстерності не завершується ніколи. Майбутні тренери під час проходження виробничих практик вивчають досвід своїх старших колег, визначають пріоритетні напрями свого самовдосконалення у ході змагальної діяльності в змозі керувати своїм як фізичним так і психічним станом).

Крім сформованих загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у процесі практичної підготовки у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня формуються програмні результати навчання.

ПРН 02 Приймати рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби. Здобувачі вищої освіти під час проходження практики оцінюють рівень матеріальної та методичної забезпеченості на базах, бачать актуальні проблеми під час підготовки спортсменів, і це стимулює їх до генерування нових ідей та зміни ситуації у напрямку вдосконалення та покращення умов.

ПРН 03 Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово. Проходження практики дає можливість здобувачам вищої освіти впровадити у професійну діяльність нові підходи та ідеї інноваційного навчання. У них є можливість експериментувати та діяти відповідно до запитів суспільства, вступати в дискусії, знаходити консенсуси, обговорювати свої бачення з більш досвідченими професіоналами, які можуть практично скорегувати проєкти та моделі фахової діяльності.

ПРН 05 Розробляти і викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти. Під час проходження педагогічної асистентської практики здобувачі вищої освіти формують уміння розробляти програмне забезпечення навчальних дисциплін, викладати їх відповідно до усталених норм і правил, виробляють навички навчально-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти.

ПРН 08 Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів. Організаторські здібності фахівців розвиваються під час проходження усіх практик, що передбачені навчальними планами підготовки фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Перш за все студенти вчаться самоорганізації та організації навчально-тренувального процесу, визначають цілі, будують графік їх досягнення з урахуванням усіх чинників зовнішнього середовища.

ПРН 10 Планувати тренувальний процес кваліфікованих спортсменів та реалізовувати його з використанням новітніх підходів, засобів та методів спортивного тренування. Система підготовки спортсменів повинна змінюватися відповідно до запитів та можливостей суспільства, тобто йдеться про розробку чи удосконалення тренувального процесу, під час якого реалізовувалися б поставлені цілі і задачі. Відповідно здобувачі вищої освіти здобутий теоретичний досвід під час навчання у закладі вищої освіти інтерпретують у практичній діяльності, зокрема під час проведення тренувальних занять.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Вимоги до звіту

Під час проходження практики студент відповідного курсу складає звіт, який здається на перевірку керівнику практики за 1-2 дні до її закінчення. Звіт повинен бути виконаний на листах формату А4, мати титульний аркуш із зазначенням назви університету, кафедри чи бази практики, назви практики, групи, прізвища, ім'я, по батькові студента.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та безпеки життєдіяльності, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Звіт повинен відобразити повну характеристику роботи практиканта. За змістом і структурою звіт повинен відповідати програмі практики. Звіт виконується державною мовою комп'ютерним набором на стандартних аркушах паперу, шрифтом гарнітурою Times New Roman через 1,5 міжрядкових інтервали 14 шрифтом; межі оформлення тексту: зліва, зверху, знизу – не менше 20 мм, справа – не менше 10 мм; розподіл тексту на розділи, підрозділи та пункти повинен відповідати структурі програми практики, наповненість сторінки має становити 75% від її загального обсягу. Назви розділів для зручності читання потрібно виділяти напівжирним шрифтом. Складений здобувачем вищої освіти звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші звіту повинні бути зчеплені.

Звіт підписує здобувач вищої освіти, підписує та оцінює безпосередній керівник від бази практики, члени комісії із захисту звітів про проходження практики.

Звіт практики здобувачі вищої освіти захищають перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики.

Вимоги до щоденника

Щоденник ведеться студентом протягом практики та є основним документом, який підтверджує та фіксує усі види робіт практиканта.

Керівник практики зобов'язаний систематично перевіряти правильність ведення щоденника.

На 1 сторінці щоденника вказується назва практики (наприклад, Навчальна практика зі спортивних ігор), ПІБ студента в родовому відмінку, факультет фізичної культури, спорту і реабілітації, кафедра (спорту і спортивних ігор, теорії і методики фізичного виховання), освітній ступінь (бакалавр), спеціальність (017 Фізична культура і спорт), курс (2, 3, 4), група (FKS1-M26), рік навчання.

На 2 сторінці щоденника вказується ПІБ студента у називному відмінку, назва бази практики в графі ПРИБУВ/ВИБУВ (Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка або Кам'янець-Подільська ДЮСШ № 1), терміни проходження практики, підписи керівника та печатки, що ставляться на базі практики.

На 3-4 сторінках щоденника формується план щоденної роботи практиканта та ставляться відмітки про виконання. Підтверджується це все підписами керівників практики від університету і від бази практики, за якими закріплений студент.

На 5-8 сторінках ведуться робочі записи здобувача вищої освіти, де він детально описує види роботи, що заплановані програмою практики, наприклад, це теоретична підготовка, поточна робота та ін.

На 9-10 сторінках керівник від бази практики пише відгук про роботу студента, ставить рекомендовану оцінку, підпис, дату. Це все затверджується печаткою директора бази практики.

На 11 сторінці щоденника керівник практики ставить підсумкову оцінку.

ПОРЯДОК ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми тієї чи іншої практики. Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником від бази практики та студентом. Письмовий звіт, разом з іншими документами практики, перелік яких встановлюється факультетом фізичної культури, спорту і реабілітації та університетом, подається методисту практики факультету фізичної культури, спорту і реабілітації на кафедру спорту і спортивних ігор, який організовує їх перевірку керівниками практики від кафедр факультету фізичної культури, спорту і реабілітації та кафедр університету. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, що визначені у робочій програмі практики.

Для захисту здобувачем вищої освіти звіту про результати практики, на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації розпорядженням декана створюються комісії, до складу якої входять керівник практики від факультету, керівники практики від кафедр університету.

Комісія проводить попередній захист результатів практики студентів факультету фізичної культури, спорту і реабілітації на базах практики протягом останніх 3-х днів її проходження, а в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка на факультеті фізичної культури, спорту і реабілітації проводиться захист протягом десяти днів після закінчення практики при умові проведення такого виду роботи на базі практики або під час проведення сесії на заочній формі навчання.

Результати захисту практики вносяться в заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти за підписом голови комісії.

Студент факультету фізичної культури, спорту і реабілітації, що не виконав робочу програму практики без поважних причин або отримав незадовільну оцінку на підсумковому заліку, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважних причин, йому може надаватися можливість пройти практику з дозволу керівництва факультету у вільний від навчання час.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні вченої ради факультету фізичної культури, спорту і реабілітації не менше одного разу протягом навчального року.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Виробнича практика в ДЮСШ у групах спеціалізованої підготовки

1. Авраменко В. Г. та інші. Футбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. Київ : ЗАТ «Броварська друкарня», 2003. 101 с. URI: <https://tinyurl.com/2s4j3tmm>
2. Бабюк С. М. Гімнастичне багатоборство. Навч.-метод. відеопосібник. Кам'янець-Подільський, 2011.
3. Бобровик В. І., Совенко С. П., Колот А. В. Легка атлетика: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю Київ : Логос, 2019. 192 с. URI: <https://tinyurl.com/2p863eby>
4. Воронєцький В. Зміни антропометричних показників пауерліфтерок 12–14 років під впливом тренувальних і змагальних навантажень за програмою дюсш. Академічні студії. Серія «Педагогіка», Вип. 1, 2026. С.157-164. <https://academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/download/852/779>
5. Воронова В. І., та інші. Футзал. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Київ : 2015. 110 с. URI: <https://tinyurl.com/5d8kuu4p>
6. Гурман Л. Д., Ліщук В. В. Легка атлетика: Методика викладання: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2006. 148 с.
7. Гурман Л. Д., Ковальчук М. М., Гоншовський В. М. Організація і проведення змагань з легкої атлетики в загальноосвітній школі: методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2007. 39 с.
8. Капко І. О., Базасв С. Г., Олешко В. Г. Пауерліфтинг навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Київ. 2013. 97 с. URI: <https://tinyurl.com/yzyxsr9c>
9. Коновал, Ю. М., Буренко, М. С., & Зубаль, М. В. (2025). Трансформація підходів до аналізу спортивних результатів через штучний інтелект і машинне навчання у спортивних наукових дослідженнях. Педагогічна Академія: наукові записки, (15). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14836714>
10. Костюкевич В., Поляк В., Стасюк І. Тренувальні завдання як складова частина програмування тренувального процесу спортсменів. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування, 1 (2026). С. 61–83. doi.org/10.31652/3041-2463/2026-1-4
<https://vspu.net/apfv/index.php/journal/article/view/82/88>
11. Кошєєв О. С. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ. 2009. 87 с. URI: <https://tinyurl.com/4ejhbubn>

12. Марченко Ю. П., Єритик А. А., Терещенко І. А., Шегімага В. Ф. Спортивна гімнастика. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. Київ. 2003. 141 с. URI: <https://tinyurl.com/rd27kbth>

13. Олешко В. Г., Лобко Б. М., Ткаченко К. В. Важка атлетика. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ. 2018. 91 с. URI: <https://tinyurl.com/2p9hyb7t>

14. Петрик Д. П., Ключко Ю. В., Гогоць В. Д., Кулібаба С. О., Мазур В. Й. Індивідуалізація техніки боротьби самбо юнаків 15-16 років із використанням сучасних технічних засобів навчання: теоретичний аспект. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка», 2026. Випуск 93. Том 2. С. 26-32. Фахове видання. <https://surl.li/anfpds>

15. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) URI: <https://surl.li/raqdwz>

16. Поплавський Л. Ю., Маслов О. В., Безмилов М. В., Мітова О. О., Мурзін Є. В., Четвертак О. А. Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ. 165 с. URI: <https://tinyurl.com/yys7bf3y>

17. Прозар М., Буртова О., Стасюк В. Дієвість чинної навчальної програми у поліпшенні фізичної підготовленості юних баскетболістів групи спеціалізованої підготовки. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини [редкол. : Єдинак Г. А. (відп. ред.) та ін]. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А. С. 2025. Випуск 31(1). С. 47-54.

DOI: [https://doi.org/10.32626/2309-8082.2026-31\(1\)](https://doi.org/10.32626/2309-8082.2026-31(1))

18. Прозар М. В., Зубаль М. В., Райтаровська І. В., Мазур В. Й. Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт ступенів вищої освіти «бакалавр» та «магістр». [для факульт. фіз. культури закладів вищої освіти]. Кам'янець-Подільський: ПП Віт'АДрук, 2021. 168 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6329>

19. Прозар М. В., Авінов В. Л., Петров А. О., Стасюк В. А., Балан С. М. Теорія і методика спортивних ігор : навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2020. 320 с.

<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/3829>

20. Радченко О.В., Швай О.Д., Цюпак Ю.Ю., Констанкевич В., Козак Є. П. Результативність ігрових дій у поєдинках фінального етапу чоловічої Суперліги України з волейболу (сезон 2024–2025). Харківська державна академія фізичної

культури. Спортивні ігри, науковий журнал 2026. Вип. 3(41) 2026 С.5-11.
<https://doi.org/10.15391/si.2026-3.01>

21. Туровський В. В., Носко М. О., Осадчий О. В., Гаркуша, С. В., Жула Л. В. Волейбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ. 2009. 140 с. URI: <https://tinyurl.com/4ferss7j>

22. Чистякова М., Боднар А., Мазур В., Вергуш О., Макаруч Б., Бережок С. Удосконалення організаційно-методичного забезпечення базового мезоциклу підготовки дзюдоїсток. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / [редкол. : Єдинак Г. А. (відп. ред.) та ін]. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А. С. 2025. Випуск 30 (1). 72 с. С. 54-59. (Фахове видання).
<https://surl.li/afhgeg>

Виробнича педагогічна асистентська практика

1. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.

2. Воловик Н. І., Березовський В. А. Тренерська практика: методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання та спорту вищих педагогічних навчальних закладів. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 42 с.

3. Голуб С. та ін. Асистентська науково-педагогічна практика: навчальний посібник. Черкаси: ЧДТУ, 2025. 150 с.

4. Гуска М. Б., Мазур В. Й. Застосування тимбілдингу як інструменту методів лідерства та командоутворення студентів для ефективності командного управління. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 21. С. 331-333. URL: <https://tinyurl.com/mve2fj7h>

5. Дуткевич Т. В. Гендерні особливості соціальної креативності майбутніх магістрів педагогічних спеціальностей. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки : зб. наук. праць за наук. редакцією І. С. Булах. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 15 (60). С. 47-57. URL: <https://tinyurl.com/23shv7kv>

6. Задорожна-Княгницька Л. В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2022. 309 с.

7. Зданюк В. В., Прозар М. В. Академічна доброчесність очима здобувачів ОПП «Тренер з видів спорту». Наукові праці Кам'янець-Подільського

національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 20, у 3-х т. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Т. 2. С. 119-121. URL: <https://tinyurl.com/47zd2ya3>

8. Желанова, В. Педагогіка вищої школи: вектори оновлення. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2025. № 44. С. 6-12. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/473>

9. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2020. 292 с.

10. Кучинська І. О. Професійна компетентність науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти : ключові орієнтири, завдання й результат. Педагогічна освіта : теорія і практика : Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Вип. 24 (1-2018). Ч.1. Кам'янець-Подільський, 2018. С. 149-153. URL: <https://tinyurl.com/mt87v3p3>

11. Кучинська І. О. Цінності сучасної вищої освіти: пріоритети та перспективи. Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Бахмат Н.В.]. Вип. 30 (1-2021). Київ: Міленіум, 2021. С. 63-72. URL: <https://tinyurl.com/2u7az3z3> (

12. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) URI: <https://surl.lu/raqdwz>

13. Петрова Ю., Прозар М., Воронецький В. Інтерактивні кейси в освітній діяльності здобувачів вищої освіти (спеціальність 017 Фізична культура і спорт). Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти: збірник наукових праць [Електронний ресурс] / [редкол. : І. І. Стасюк (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. Випуск 14. Присвячено 75-річчю факультету фізичної культури. С. 117-121.

14. Прозар М. В., Зубаль М. В., Райтаровська І. В., Мазур В. Й. Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт ступенів вищої освіти «бакалавр» та «магістр». [для факульт. фіз. культури закладів вищої освіти]. Кам'янець-Подільський: ПП Віт'АДрук, 2021. 168 с. (<https://tinyurl.com/bdhdj99m>).

15. Прозар М. В., Якушева Ю. І. Моніторинг освітньо-професійних програма «Тренер з видів спорту». Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 20, у 3-х т.

Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Т. 2. С. 144-145. URL: <https://tinyurl.com/47zd2ya3>

16. Прозар М. В., Саражинський А. В. Педагогічні умови формування конкурентоздатності фахівців в Кам'янець-подільському національному університеті імені Івана Огієнка на прикладі факультету фізичної культури. Формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді засобами освіти: збірник наукових праць [редкол.: І. І. Стасюк (відп. Ред) та ін]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Випуск 10. С. 91-96. URL: <https://tinyurl.com/25myz25h>

17. Чистякова М. О., Козак Є. П., Петров А. О., Авінов В. О, Гурман Л. Д., Ладияк А. Б., Воронецький В. Б. Формування мотивації студентів до саморозвитку та самоосвіти. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / [редкол.: Єдинак Г. А. (відп. Ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: 2021. Випуск 20. С. 57-60. URL: <https://tinyurl.com/mu4c74he>